

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022
ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

- α. Φροντιστήριο της Τραπεζούντας σελ. 248 «Το Φροντιστήριο της Τραπεζούντας... εθνικής τους συνείδησης».
β. Κοινοβουλευτική Ομάδα των Ιαπώνων σελ. 86 «Το μοναδικό νέο... διαλύθηκε το 1908.»
γ. Εθνικόν Κομιτάτον σελ. 77 «Στην Εθνοσυνέλευση 1862- 1864 απήχηση είχαν άλλοι πολιτικοί σχηματισμοί όπως το Εθνικόν Κομιτάτον... στην Οθωμανική Αυτοκρατορία».

ΘΕΜΑ Α2

- α. Σωστό σελ. 18
β. Λάθος σελ. 24
γ. Λάθος σελ. 32
δ. Σωστό σελ. 49
ε. Σωστό σελ. 53

ΘΕΜΑ Β1

σελ. 80 «Το τρικουπικό κόμμα... για επενδύσεις.»

ΘΕΜΑ Β2

- α. σελ. 154 «Η ΕΑΠ διέκρινε... αντί εργατικού προλεταριάτου.»
β. σελ. 154 «Εξάλλου, δόθηκε προτεραιότητα... εποικίζονταν παραμεθόριες περιοχές.»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

σελ. 148- 149 «Στην αρχή το κράτος... με τους πρόσφυγες.»

Στην αρχή το κράτος αντιμετώπισε με τα μέσα που διέθετε τις πρώτες στοιχειώδεις και πιεστικές ανάγκες των προσφύγων: διατροφή, προσωρινή στέγαση, ιατρική περίθαλψη. Κινητοποιήθηκαν επίσης ιδιώτες, ατομικά ή οργανωμένα. Αποφασιστική, ιδιαίτερα για την ιατρική περίθαλψη και την παροχή φαρμάκων, υπήρξε η δραστηριοποίηση στην Ελλάδα ξένων φιλανθρωπικών οργανώσεων. Διενεργήθηκαν έρανοι, οργανώθηκαν πρόχειρα συσσίτια και έγινε προσπάθεια για καθημερινή διανομή ψωμιού, παροχή ρουχισμού και άλλων ειδών πρώτης ανάγκης. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο ΚΕΙΜΕΝΟ Γ, οι πρόσφυγες πέρασαν μήνες στα αυτοσχέδια προσφυγικά στρατόπεδα, όπου ζούσαν κάτω από σκηνές, στον περίβολο του ναού του Ολυμπίου Διός στην Αθήνα, και σε άλλα στρατόπεδα, ενώ φιλάνθρωποι εθελοντές τους εφοδίαζαν με σούπα, ψωμί και κουβέρτες, ώσπου να βρουν τη θέληση να σταθούν ξανά στα πόδια τους. Επιπλέον, τον Σεπτέμβριο του 1922, το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας εξέδωσε απόφαση, σύμφωνα με την οποία επέτρεπε την τοποθέτηση κλινών στους διαδρόμους των ξενοδοχείων, πληροφορία που λαμβάνουμε από το ΚΕΙΜΕΝΟ Α. Στις αρχές Δεκεμβρίου του 1922, σύμφωνα με ανακοίνωση του γραφείου του δημάρχου Αθηνών, περίπου 70.000 πρόσφυγες διέμεναν σε

130 πρόχειρους καταυλισμούς διάσπαρτους σε ολόκληρη την πόλη. Η δημοτική αρχή επιδόθηκε σε έναν αγώνα με το χρόνο για να καθαρίσει και να διαμορφώσει κατάλληλα χώρους στους οποίους θα μπορούσαν να διαμείνουν προσωρινά οι πρόσφυγες.

Με την άφιξη των προσφύγων, το έργο της προσωρινής στέγασης ανέλαβε το Υπουργείο Περιθάλψεως, που ενισχύθηκε με έκτακτο προσωπικό. Στη συνέχεια το Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων (ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 1922) ανήγειρε ξύλινα παραπήγματα για τη στέγαση των προσφύγων. Πλήθος ξεπρόβαλαν οι αυτοσχέδιες κατασκευές που χρησίμευαν ως προσωρινά καταλύματα (καλύβες, παράγκες, σκηνές) γύρω από τις πόλεις, σε πλατείες ή στα κενά οικοπέδα των πόλεων. Δεν έμεινε χώρος στεγασμένος που να μη χρησιμοποιήθηκε: σχολεία, εκκλησίες και τζαμιά, στρατώνες, θέατρα, δημόσια κτίρια, αποθήκες, υπόγεια. Αυτό επιβεβαιώνεται και από το *KEIMENO A*, που αναφέρει χαρακτηριστικά πως το φθινόπωρο του 1922 όλοι οι δημόσιοι χώροι της Αθήνας και του Πειραιά είχαν «καταληφθεί» από πρόσφυγες. Επιτάχθηκαν τα άδεια σπίτια σε όλη την Επικράτεια. Καταλήφθηκαν ακόμη και κατοικούμενοι χώροι, οι ένοικοι των οποίων μοιράστηκαν την κατοικία τους με τους πρόσφυγες. Η οικογένεια Ακερμανίδη δεν ήταν από τις τυχερές. Βρήκε όμως στέγη με τη βοήθεια μιας γυναίκας που έμενε στη συνοικία της Γαργαρέττας κάτω από την Ακρόπολη. Συγκεκριμένα, ο μοναδικός χώρος που μπορούσε να τους προσφέρει ήταν ένα κοτέτσι στην αυλή του σπιτιού της. Αφού πρώτα έσφαξε τη μοναδική κότα που είχε και ασθέστωσε καλά το χώρο, το κοτέτσι αποτέλεσε το πρώτο «σπίτι» της οικογένειας Ακερμανίδη για έναν τουλάχιστον μήνα μετά την άφιξή της στην Αθήνα.

Σύμφωνα με τη μαρτυρία της Φιλιούς Χαϊδεμένου στο *KEIMENO B*, εκείνο το διάστημα πέντε έξι οικογένειες νοίκιαζαν ένα σπίτι και είχαν κοινή κουζίνα. Οι συνθήκες διαβίωσης είναι άσχημες, αφού η Ελλάδα είναι φτωχή και δεν μπορούσε να τους προσφέρει κάτι άλλο. Τουλάχιστον, αυτοί κατάφεραν να βρουν έναν συγγενή τους και να περάσουν το πρώτο διάστημα.

ΘΕΜΑ Δ1

α. σελ. 209- 210 «Η κρίση κορυφώθηκε... απευθείας από τον Πρίγκιπα.»

Η κρίση κορυφώθηκε στις 18 Μαρτίου 1901, όταν ο Γεώργιος απέλυσε τον Βενιζέλο από το αξίωμα του υπουργού. Για να υποστηρίξει τις απόψεις του στο εθνικό ζήτημα της Κρήτης, ο Βενιζέλος δημοσίευσε στην εφημερίδα «Κήρυξ» των Χανίων, που ο ίδιος εξέδιδε, πέντε πολύκροτα άρθρα, με το χαρακτηριστικό τίτλο «Γεννηθήτω φως». Όπως πληροφορούμαστε από το *KEIMENO A*, που αποτελεί δευτερογενή ιστορική πηγή, μετά την απόλυσή του από τον πρίγκιπα, ο Βενιζέλος μέσα από απανωτά δημοσιεύματα στον Κήρυκα των Χανίων επεδίωξε να εξηγήσει την στάση του και ταυτόχρονα να απαντήσει στα αθηναϊκά δημοσιεύματα σε βάρος του. Από το προσωπικό του σημειωματάριο αντλούμε ότι θεωρούσε την απόλυση ως προσπάθεια του Γεώργιου να του επιρρίψει ευθύνες για τη δική του αναποτελεσματικότητα. Ο Αρμοστής, δηλαδή, αναζητούσε στο πρόσωπο του Βενιζέλου τον αποδιοπομπαίο τράγο, για να δικαιολογήσει τη στασιμότητα και το αδιέξοδο του Κρητικού ζητήματος αλλά και την αποτυχία της πολιτικής του. Ο Γεώργιος ακολούθησε πολιτική αδιαλλαξίας και προχώρησε σε μέτρα περισσότερο αυταρχικά, με την απαγόρευση της ελευθεροτυπίας και με διώξεις και φυλακίσεις διακεκριμένων μελών της κρητικής αντιπολίτευσης.

Κάτω από τις συνθήκες αυτές, τα πολιτικά πράγματα στην Κρήτη οδηγήθηκαν σε πλήρες αδιέξοδο και όλες οι προσπάθειες συνδιαλλαγής των αντίπαλων πολιτικών μερίδων ναυάγησαν. Άλλωστε, όπως επισημαίνεται στο *KEIMENO B*- επίσης δευτερογενή ιστορική

πηγή- η αδυναμία του Αρμοστή να επιλύσει το ενωτικό ζήτημα ενίσχυε τις αντιδράσεις και την αντιπολίτευση ειδικά όσο περνούσε ο καιρός. Γύρω από τον Βενιζέλο, ο οποίος σύμφωνα με το ίδιο κείμενο μετά την απόλυσή του υπήρξε απομονωμένος, συνασπίστηκαν όσοι ήταν δυσαρεστημένοι από την αυταρχική πολιτική του Πρίγκιπα και σχηματίστηκε μια ισχυρότατη «Ηνωμένη Αντιπολίτευσις». Ο Βενιζέλος, όπως αναφέρει στο κείμενο Β ο Κ. Σβολόπουλος εκφράζοντας πρώτος αντιπολιτευτική αντίδραση συσπείρωσε το σύνολο των αντιπολιτευτικών δυνάμεων. Έμπιστοι συνεργάτες του Βενιζέλου ήταν ο Κ. Φούμης και ο Κ. Μάνος. Οι τρεις αυτοί αποτέλεσαν μια τριανδρία, που δεν δίστασε να προχωρήσει σε δυναμική αναμέτρηση με τον Πρίγκιπα, ο οποίος, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, αρνήθηκε τον διάλογο με την αντιπολίτευση και υπονόμει συστηματικά κάθε συμβιβαστική πρωτοβουλία θέτοντας σε δοκιμασία την εσωτερική ενότητα του Κρητικού λαού.

Στο τέλος του 1904 έληξε η περίοδος της Γενικής Συνέλευσης και προκηρύχθηκαν εκλογές για την ανάδειξη 64 βουλευτών. Σύμφωνα με το σύνταγμα, 10 ακόμη θα διορίζονταν απευθείας από τον Πρίγκιπα.

β. σελ. 210 «Η αντιπολίτευση... του Θερίσου.»

Η αντιπολίτευση αποφάσισε να μη συμμετέχει στις εκλογές αυτές, κατήγγειλε τα ανελεύθερα μέτρα του Πρίγκιπα και κάλεσε το λαό σε αποχή. Η κατάσταση εκτραχύνθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 1905, όταν η τριανδρία της αντιπολίτευσης και 15 άλλοι επιφανείς πολιτευτές συνέταξαν και υπέγραψαν προκήρυξη, με την οποία ζητούσαν μεταβολή του συντάγματος της Κρητικής Πολιτείας. Από την προκήρυξη της αντιπολίτευσης, η οποία παρατίθεται στο ΚΕΙΜΕΝΟ Γ, δηλώνεται σαφώς ότι στόχος της Ηνωμένης Αντιπολίτευσης στην Κρήτη που συγκεντρώθηκε στα Χανιά στις 26 Φεβρουαρίου 1905 ήταν η «εκπλήρωση του Εθνικού Προγράμματος». Καταρχάς, καθιστούσαν σαφές ότι στόχευαν στην ένωση του νησιού με την ελεύθερη Ελλάδα. Δευτερευόντως, αν η ένωση δεν μπορούσε να επιτευχθεί, επεδίωκαν την πολιτική προσέγγιση του νησιού με την Ελλάδα με τη μεταβολή της επικρατούσας κατάστασης από διεθνή άποψη. Βέβαια, αν κι αυτό δεν μπορούσε να γίνει, τότε στόχος του ήταν η αναθεώρηση του Κρητικού συντάγματος ακολουθώντας το πρότυπο του ελληνικού, ώστε να απαλλαγεί το νησί από τον δεσποτισμό, πράγμα που -όπως ξεκαθάριζαν- θα διεκδικούσαν και με ένοπλες λαϊκές συναθροίσεις. Εξηγούσαν ότι το πρόβλημα δεν ήταν η αλλαγή προσώπου στη θέση του Αρμοστή, καθώς στο εξής θα απέκρουαν με τα όπλα κάθε μη Έλληνα κυβερνήτη. Η προκήρυξη αυτή είναι το πρώτο επίσημο επαναστατικό κείμενο, το προμήνυμα της επανάστασης του Θερίσου.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
Θεοδωροπούλου Μεταξία
Κυριαζόγλου Άννα